

**Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Кафедра криміналістики, судових експертиз та поліграфології**

**Національний центр судових експертиз при
Міністерстві юстиції Республіки Молдова
Одеський науково-дослідний інститут судових
експертиз Міністерства юстиції України**

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА»

27 листопада 2025 року, місто Одеса

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF
ORGANIZED CRIME:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND NATIONAL
PRACTICE**

**Proceedings of the International Scientific and Practical
Conference**

27 November 2025

*Odesa
2025*

*Рекомендовано до друку рішенням кафедри криміналістики, судових експертиз та поліграфології НУ«ОЮА» (протокол № 9 від 24 листопада 2025 року)
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ОНДІСЕ (протокол №9 від 1 грудня 2025 року)*

Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Одеса, 27 листоп. 2025 р. / [орг. комітет: С. Ківалов, М. Аракелян, О. Катаррага, Д. Кішко, Д. Колодін, А. Колодіна, Л. Аркуша та ін.]; Нац. ун-т Одеськ. юрид. акад. кафедра криміналістики, суд. експертиз та поліграф.; Нац. центр суд. експерт. при Міністер. юстиц. Респуб. Молдова; Одеськ. Наук.-дослідн. ін-т суд. експер. Міністер. юстиції України. Одеса: НУ «ОЮА», 2025. 450 с.

У збірнику викладено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Експертне забезпечення розслідування організованої злочинності: міжнародний досвід та національна практика», в якій взяло участь понад 100 науковців і практиків з України та інших держав Європи. Представлено актуальні дослідження обговорень таких наукових і практичних проблем, як: експертне забезпечення протидії окремим видам організованої злочинності; використання спеціальних знань та експертне забезпечення розслідування організованої злочинності в умовах збройного конфлікту; міжнародна співпраця у сфері експертного забезпечення протидії організованої злочинності: досвід та практика; інформаційне забезпечення правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинною діяльністю; інноваційні технології та сучасні методи розслідування у протидії організованій злочинності; кримінально-правові, кримінально-процесуальні та кримінологічні проблеми забезпечення протидії організованій злочинності.

Висловлюємо вдячність усім авторам за активну участь, якісний науковий матеріал та високий рівень академічної доброчесності.

Матеріали викладені в авторській редакції.

Відповідальність за зміст, наукову новизну, коректність цитування та достовірність фактичного матеріалу несуть автори.

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Автори статей, 2025

*Recommended for publication by the decision of the Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology NU «OLA» (Pr. 9, November 24, 2025)
Recommended for publication by the decision of the Academic Council of ONDISE (Pr. 9, December 1, 2025)*

Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Odesa, 27 November 2025) / [Organizing Committee: S. Kivalov, M. Arakelyan, O. Cataraga, D. Kishko, D. Kolodin, A. Kolodina, L. Arkusha et al.]; National University «Odesa Law Academy», Department of Criminalistics, Forensic Examinations and Polygraphology; National Centre of Judicial Expertise of the Ministry of Justice of the Republic of Moldova; Odesa Scientific Research Institute of Forensic Examinations of the Ministry of Justice of Ukraine. Odesa:NU«OLA», 2025. 450 p.

The Proceedings contain papers presented at the International Scientific and Practical Conference «Expert Support in the Investigation of Organized Crime: International Experience and National Practice», which brought together over 100 scholars and practitioners from Ukraine and other European countries. The materials address urgent scientific and practical issues, such as expert support for combating specific types of organized crime; the use of specialized knowledge and expert support for investigating organized crime during armed conflict; international cooperation in forensic support for combating organized crime; information support for law enforcement in countering organized criminal activity; innovative technologies and modern investigative methods; and criminal law, criminal procedure, and criminological issues in ensuring effective counteraction to organized crime.

We express our sincere gratitude to all authors for their active participation, high-quality academic contributions, and strong adherence to academic integrity.

The materials are published in the authors' original versions.

Authors bear responsibility for the content, scientific novelty, accuracy of citations, and reliability of factual information.

© National University «Odesa Law Academy», 2025
© Authors of articles, 2025

Андрій ЗАГОРОДНІЙ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО Й ЕКСПЕРТА ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ПРИЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	77
Iordan KIURKCIU, Svetlana COTOROBAL, Ana-Maria CÎȘLEANU ROLUL EXPERTULUI JUDICIAR ÎN COMBATETEREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE.....	80
Юлія КОМАР ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ.....	85
Остап КУДЛАТИЙ ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ ОРГАНІЗОВАНОГО ХАРАКТЕРУ.....	89
Назар ЛИСЯК ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ОНЛАЙН-ШАХРАЙСТВА.....	93
Mădălina Elena MASCARELL DIMENSIUNEA EPISTEMOLOGICĂ A EXPERTIZEI ÎN INVESTIGAREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE.....	96
Анастасія МУРАШКО МЕРЕЖЕВИЙ ПРОФАЙЛІНГ ЯК ЗАСІБ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИ.....	101
Олена САВИЦЬКА, Наталія ХОМИЧ ЕКОЛОГІЧНІ ЗЛОЧИНИ ТА СУДОВО-ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	104
Яна ПЕТРЕНКО ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННИХ ПОРУБОК ЛІСУ ЯК ПРОЯВУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	108
Катерина РУБЕЦЬ МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ У РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ ТА ЗЛОЧИННИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.....	111
Олена САВЧУК МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПІДПИСІВ ТА ПОЧЕРКУ ПРИ ДОКУМЕНТУВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ СТРУКТУР.....	115
Людмила СОН ВИДИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ.....	119
Ксенія ТОДОРОВА ЗАСТОСУВАННЯ ПОРТРЕТНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗКРИТТІ ЗЛОЧИНІ.....	122

Кудлатий Остап

*завідувач лабораторії товарознавчих та економічних досліджень
Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства
юстиції України,
м. Львів, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-1650-8071>
електронна адреса: ostapk2@gmail.com*

**ЕКСПЕРТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ
ЗЛОЧИНІВ ОРГАНІЗОВАНОГО ХАРАКТЕРУ**

У тезах розглянуто роль експертизи у виявленні злочинів так званих «білих комірців», що становлять загрозу економічній безпеці держави. Окреслено проблеми експертного забезпечення, цифровізації досліджень і підготовки кадрів для протидії організованим економічній злочинності.

Ключові слова: судова експертиза, фінансова аналітика, цифровізація, економічна злочинність, корупція, організована злочинність,

Kudlatyy Ostap

*Head of the Laboratory of Commodity and Economic Research, Lviv Scientific
Research Institute of Forensic Expertise of the Ministry of Justice of Ukraine,
Lviv, Ukraine*

**EXPERT SUPPORT IN THE INVESTIGATION OF ORGANIZED
ECONOMIC CRIMES**

This work focuses on the role of forensic expertise in detecting white-collar crimes that threaten the economic security of the state. It highlights current challenges in expert support, the digitalization of investigative procedures, and the training of personnel to effectively counter organized economic crime.

Keywords: forensic expertise, financial analysis, digitalization, economic crime, corruption, organized crime

У сучасних умовах організована злочинність набуває дедалі витонченіших форм, де головним інструментом впливу стають не фізична сила чи насильство, а фінансові та управлінські механізми. Злочини «білих комірців» являють собою складні економічні правопорушення, у яких злочинці використовують спеціальні знання у сфері фінансів, бухгалтерського обліку, корпоративного управління та права, маскуючи протиправні дії під законну господарську діяльність. Така стратегія суттєво ускладнює їхнє виявлення та доведення. В Україні поширення цього явища серед представників управлінських і бізнес-структур набуло системного характеру, створюючи реальну загрозу економічній безпеці держави.

Сам термін «білокомірцева злочинність» уперше запропонований Е. Сатерлендом у статті «Is «White Collar Crime» Crime?» (Sutherland, 1945), де автор підкреслив специфіку правопорушень представників бізнес- та управлінських кіл, що маскуються під законну економічну діяльність. [1]

У цьому контексті особливого значення набуває експертиза як науково обґрунтований інструмент виявлення прихованих злочинів таких як наприклад фінансові зловживання, розкрадання активів, відмивання грошей, правопорушень, пов'язаних із проведенням державних закупівель з порушенням законодавства (завищення вартості товару шляхом складання додаткових угод, постачання товару, який не відповідає технічним вимогам, складання тендерної документації під певного учасника за винагороду, тощо, а також фіксування та аналізу фактичних слідів таких порушень. Вона є важливою складовою системи протидії економічній злочинності, забезпечуючи доказову базу у справах щодо незаконного заволодіння майном, розтрата, зловживання службовим становищем, ухилення від сплати податків чи фіктивного підприємництва.

Визначальною рисою економічних злочинів організованого характеру є їх масштабність і складність структурної побудови. Вони охоплюють ланцюги взаємопов'язаних юридичних осіб, складні схеми фінансових потоків, операції з транснаціональними контрагентами та використання офшорних юрисдикцій. Внаслідок цього дослідження експертів часто має багаторівневий характер — від аналізу бухгалтерських документів до моделювання руху коштів у системі електронних платежів чи криптоактивів.

Завдання експерта при проведенні таких експертиз полягає у тому, щоб серед великого масиву даних дослідити та виокремити економічно значущі елементи, виявити невідповідності, схеми завищення вартості, дублювання витрат або оформлення фіктивних операцій. Такі дослідження потребують не лише високої кваліфікації, а й доступу до сучасних інформаційно-аналітичних інструментів. Сьогодні важливим напрямом розвитку експертизи є впровадження цифрових методик — аналітики даних, візуалізації фінансових потоків, машинного виявлення аномалій та використання спеціалізованих експертних баз даних.

Проблематика експертного забезпечення протидії злочинам «білих комірців» тісно пов'язана з якістю вихідних матеріалів. Часто документи, що подаються для експертизи, мають дефекти оформлення, неповноту, дублювання або навіть навмисно внесені викривлення. Відтак значну частину часу судового експерта займає попередня аналітична підготовка, перевірка достовірності й логічної узгодженості інформації. Саме тому одним із важливих напрямів удосконалення діяльності експертних установ має бути розроблення методичних підходів до систематизації й перевірки матеріалів, що надходять на дослідження.

Корупційна складова економічної злочинності створює додаткові виклики. На відміну від класичних форм злочинів, де є чіткий поділ на потерпілого й правопорушника, у випадках корупції обидві сторони часто зацікавлені у приховуванні фактів. Це ускладнює отримання достовірних даних, вимагає

Section 1. Expert provision of counteraction against certain types of organized crime

високого рівня незалежності експерта та належних процедур гарантії його неупередженості. У цьому контексті важливо забезпечити баланс між процесуальними правами сторін і об'єктивністю експертного дослідження.

Однією з ключових тенденцій еволюції злочинності «білих комірців» є її поступове переміщення з фізичного середовища до цифрового простору. Соціальні мережі та інтернет стають не лише новим інформаційним середовищем, але й одночасно об'єктом і засобом вчинення злочинів, завдяки своїй швидкості, анонімності та глобальній доступності. У цьому контексті проникнення білокомірцевих правопорушень у цифровий простір відкриває нові можливості для вчинення економічних злочинів, фінансових маніпуляцій та складних шахрайських схем, що спричиняють значну загрозу економічній безпеці. Саме тому сучасні методики експертиз дедалі більше орієнтуються на міждисциплінарний підхід. Поряд із класичним дослідженням документів бухгалтерського обліку та звітності чи економічним аналізом діяльності суб'єктів господарської діяльності при розслідування економічних злочинів застосовуються економіко-математичні моделі, аудит інформаційних систем, контент-аналіз електронного листування тощо. Результати використання таких підходів дозволяють при залученні експертів виявляти не лише окремі порушення, а й реконструювати цілі схеми злочинної діяльності, визначаючи їх логіку, структуру та спрямованість.

Водночас постає проблема обсягів досліджень. Якщо у традиційних експертизах мова йде про десятки чи сотні документів, то у справах, пов'язаних із організованими економічними групами, кількість об'єктів досліджень може вимірюватися тисячами. У таких випадках ефективне використання цифрових інструментів обробки даних — не просто бажане, а необхідне. Запровадження систем електронного аналізу бухгалтерських масивів, інтелектуального пошуку й візуалізації фінансових взаємозв'язків стає запорукою якості й швидкості експертних висновків.

Не менш важливою є підготовка кадрів. Розслідування злочинів білих комірців вимагає експертів нового типу — фахівців із глибокими знаннями в економіці, фінансах, праві та інформаційних технологіях. Підвищення кваліфікації, міжнародне співробітництво, участь у міжвідомчих програмах сприяють формуванню компетентного професійного середовища, спроможного протистояти складним формам організованої економічної злочинності.

У підсумку варто зазначити, що судова експертиза у справах про злочини «білих комірців» постає невід'ємним елементом системи державного контролю та розслідування організованої економічної злочинності. Її потенціал полягає у здатності забезпечити глибоке, доказове та методологічно обґрунтоване дослідження складних фінансових процесів, які часто перебувають поза межами звичайних слідчих можливостей. Саме експертне забезпечення виступає тим ланцюгом, що поєднує економічні, правові, управлінські та інші спеціальні знання, перетворюючи масиви інформації на структуровані докази.

Удосконалення цього напрямку, передусім через інтеграцію цифрових технологій і розширення міждисциплінарних підходів, є ключовою передумовою ефективної протидії сучасним формам економічної злочинності.

Перелік використаних джерел:

1. *Sutherland, Edwin H.* Is «White Collar Crime» Crime? *American Sociological Review*. 1945. Issue 10. P. 132—139.